

ZURNAL 19

UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI ROČNÍK 19

• 19. března 2010

V čísle:

Nové složení vědecké rady • O změnách klimatu v Britském centru • Jiří Paroubek hostem studentů politologie • Rozhovor s děkankou PF prof. Milanou Hrušákovou • Studentka PŘ vyučovala v Nepálu • Etické kodexy VŠ

• **Účastníci besedy o životě vozíčkářů spojené se zahájením výstavy „Život nejen na kolech“, která se uskutečnila 15. 3. na FTK UP, mohli mj. získat informace o významu canisterapie pro pacienty s tělesným i mentálním postižením. Léčebný kontakt psa a člověka prezentovali zástupci organizace AURA CANIS spolu se psy – canisterapeuty.**

(Více informací najdete v příštím čísle.) -red-, foto -mo-

Cena Olomouckého kraje také pro Univerzitu Palackého

Publikaci Univerzita v Olomouci 1573–2009, dokumentující slovem i obrazem více než čtyřsetletý vývoj olomoucké univerzity, se dostalo další pocty. Minulý čtvrtek ji na návrh Rady Olomouckého kraje zařadilo krajské zastupitelstvo mezi letošní laureáty Cen Olomouckého kraje. Výpravně koncipované dílo, které vydalo Vydavatelství UP v loňském roce, získalo prestižní ocenění již na veletrhu LIBRI 2009, kde se umístilo v kategorii naučná kniha na prvním místě. Slavnostní křest proběhl v listopadu 2009 na olomoucké radnici za účasti autorů a zástupců univerzity a města v rámci zahájení programu oslav dvacátého výročí Listopadu 89.

Publikace představuje historii olomoucké univerzity v dějinných souvislostech, přehledně informuje o historii školství v Olomouci před příchodem jezuitů do Olomouce, o vzniku a vývoji zdejší jezuitské univerzity (1573–1773), státní univerzity v Olomouci a v Brně (1773–1782), C. k. lycea v Olomouci (1782–1827) a C. k. Františkovy univerzity v Olomouci (1827–1860). Její další kapitoly jsou věnovány historii samostatné Teologické fakulty (1860–1919) a Cyrilometodějské teologické fakulty (1919–1939), jakož

Dokončení na str.3

Akademický senát začal jednat o nové metodice dělení financí na UP

V pravidlech financování veřejných vysokých škol se začínají objevovat změny, které budou ovlivňovat další vývoj vysokých škol. Důvod, proč k postupným reformám financování dochází, jsou deklarované strategické priority české vysokoškolské politiky – především přechod od kvantitativní expanze k všestranné podpoře kvality a diverzifikace rozvoje vysokého školství. Do systému rozdělování příspěvku ze státního rozpočtu, který je oproti roku 2009 nižší, aktuálně vstupuje tzv. kvalitativní ukazatel B3.

Také jsem věnoval 10. 3. v rámci jednání o návrhu metodiky rozdělení příspěvku Akademický senát UP svou pozornost. Celý vzorec, jakým způsobem budou uvnitř UP děleny finance AS UP, však neschválil. Návrhem metodiky dělení příspěvku stanoveného podle ukazatele A+B1 (normativní část vypočtená podle počtu studentů) +B2 (příspěvek na absolventy) +B3 (kvalitativní ukazatel) mezi fakulty a ostatní součásti UP pro rok 2010 se bude senát znovu zabývat 31. 3.

Metodiku dělení financí pro veřejné vysoké školy změnilo MŠMT ČR k datu 15. 12. 2009. „Rozpočet má být finanční nástroj, který má zabezpečit stabilitu a určité předvídaní. V této situaci je pak velmi složité adekvátně reagovat na požadavky jak ze strany MŠMT ČR, tak ze strany jednotlivých fakult,“ řekla Ing. H. Crkoňová, kvestorka UP. Akademickému senátu UP předložila i návrh pro rok 2010, který z části kopíruje metodiku z roku 2009, a to především v té části, která hovoří o financích pro centrální jednotky a centrální prostředky z ukazatele B3. Stejně jako v loňském roce tak i letos by měly obdržet 21,6 % z uk-

zatele A+B1. Zbýlá část financí do sta procent je dělena mezi jednotlivé fakulty.

Reprezentace osmi fakult univerzity se však prozatím neshodla na schématu, podle něhož by se v rámci univerzity dělily finance z nově vzniklého ukazatele B3. Existují dvě možnosti. Jedna kopíruje výpočet MŠMT ČR, tedy pravidlo, že suma financí bude dělena mezi jednotlivé fakulty podle tzv. zásluhovosti (vědecké a výzkumné výstupy, počet docentů a profesorů, mobility atd.), druhá varianta hovoří o možnosti dělení těchto financí v rámci UP podle počtu studentů. Ministerský vzorec nezohledňuje situaci na konkrétních vysokých školách, a uvedené rozdělení financí by tak mohlo vést ke značným finančním problémům některých fakult. Podle slov předsedy ekonomické komise AS UP Mgr. Tomáše Parmy by ministerský vzorec v případě UP přinesl pozitivita pro Přírodovědeckou, Lékařskou, Pedagogickou a Filozofickou fakultu, v tíživé situaci by se naopak ocitla např. nově vzniklá Fakulta zdravotnických věd, která jen stěží může vykazovat jakékoli

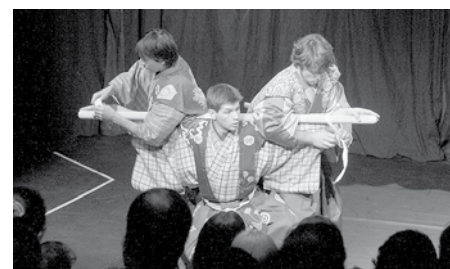
Dokončení na str. 8

Tradiční japonské divadlo v Uměleckém centru UP

Tradiční japonské frašky kjógen nabídlo představení, které na 10. 3. připravilo Divadlo Konvikt v divadelním sále Uměleckého centra UP.

Malé divadlo Kjógen v podání skupiny převážně brněnských divadelníků pravidelně prezentuje tento jevištní žánr od roku 2001, a to v českém jazyce, aby zdejším publiku dali blíže nahlédnout do tohoto japonského divadelního umění. Kromě představení pořádá soubor také workshopy, kde se široká veřejnost může kjógenu přiblížit i prakticky.

-red-, foto -mo-

Nové složení Vědecké rady UP

■ Akademický senát UP schválil na svém zasedání 10. 3. nové složení Vědecké rady Univerzity Palackého na období 1. 2. 2010–31. 1. 2014.

Interní členové: prof. Miroslav Mašláň, CSc., rektor UP, předseda VR (fyzika), prof. Jitka Ulrichová, CSc., prorektorka, LF UP (lékařská biochemie), RNDr. Ivana Vlková, Th.D., děkanka CMTF UP (biblická teologie), prof. Zdeněk Kolář, CSc., děkan LF UP (patologie, molekulární patologie, molekulární onkologie), doc. Jiří Lach, Ph.D., M.A., děkan FF UP (historie, politologie), prof. Juraj Ševčík, Ph.D., děkan PŘF UP, (analytická chemie), prof. Libuše Ludíková, CSc., děkanka PdF UP (speciální pedagogika), doc. Zbyněk Svozil, Ph.D., děkan FTK UP (kinantropologie), prof. Milana Hrušáková, CSc., děkanka PF UP (právo), doc. Jana Marečková, Ph.D., děkanka FZV UP (ošetřovatelství), prof. Jan Andres, CSc., Dr.habil., PŘF UP (matematika), prof. Ivo Barteček, CSc., FF UP (obecné dějiny), doc. Wilken Engelbrecht, cand.litt., FF UP (teorie literatury), doc. Vlastimil Fiala, CSc., PF UP (politologie, společenské vědy), prof. Karel Frömel, DrSc., FTK UP (kinantropologie), prof. Helena Grecmanová, Ph.D., PdF UP (pedagogika), prof. Karel Indrák, DrSc., LF UP, (hematologie), doc. Kateřina Ivanová, Ph.D., FZV UP (sociální lékařství), prof. Josef Jařab, CSc., FF UP (filologie), prof. Aleš Lebeda, DrSc., PŘF UP (biologie), doc. Bohumil Novák, CSc., PdF UP (didaktika matematiky), prof. Vilím Šimánek, DrSc., LF UP (lékařská biochemie), doc. Miloš Špidlen, Ph.D., LF UP, (stomatologie), prof. Ladislav Tichý, Th.D., CMTF UP (biblické vědy).

Externí členové: prof. Petr Fiala, Ph.D., LL.M., rektor MU v Brně (politologie), doc. Michal Lošťák, Ph.D., prorektor ČZU v Praze (regionální a sociální rozvoj), prof. Miroslav Ludwig, CSc., rektor Univerzity Pardubice (organická chemie), doc. Petr Lukáš, CSc. Dr.h.c., ÚFM AVČR (fyzika), prof. Vladimír Palička, CSc., děkan LF UK Hradec Králové (klinická biochemie, endokrinologie), prof. Antonín Rychtecký, DrSc., FTVS UK v Praze (kinantropologie, pedagogika), prof. Zdeněk Stuchlík, CSc., prorektor SU v Opavě (astrofyzika), doc. Jan Svatoň, CSc., prorektor MU v Brně (právo), prof. Jindřich Štreit, SU v Opavě (výtvarné umění – fotografie), prof. Ivo Vondrák, CSc., rektor VŠB-TU Ostrava (informatika), prof. Pavel Zatloukal, ředitel Muzea umění Olomouc (dějiny umění), doc. Rudolf Žáček, Dr., rektor SU v Opavě (dějiny českého středověku a raného novověku, dějiny Slezska, dějiny česko-polských vztahů). -red-

Více informací ze zasedání AS UP viz www.upol.cz.

Dny portugalské a brazilské kultury

■ Centrum portugalského jazyka a lusofonní kultury při Katedře romanistiky FF připravilo ve spolupráci s Institutem Camões na 1.–2. 3. *Dny portugalské a brazilské kultury*. V programu, jehož součástí byly i filmové projek-

ce, vystoupili s přednáškami odborníci z olomouckých, brněnských a pražských pracovišť. Mezi účastníky patřil i MUDr. Petr Jemelík z Fakultní nemocnice Olomouc (na snímku s vedoucí portugalské sekce Katedry romanistiky Mgr. Petrou Svobodovou), který přednášel na téma „Moçambique“. -red-, foto -mo-

VTP UP – most mezi vědeckým a podnikatelským světem

Firma z Podnikatelského inkubátoru UP vyvinula program pro hodnocení zaměstnanců

■ V Podnikatelském inkubátoru, progresivní součásti Vědeckotechnického parku UP, se usídlila celá řada firem zabývajících se programováním. Firmy zde vyvíjejí originální produkty, které mají na trhu úspěch. K tomu jim pomáhá podpůrné prostředí inkubátoru.

Například společnost Datamix Solutions, s. r. o., v Podnikatelském inkubátoru vyvinula program e-hodnocení zaměstnanců. Ten je určen mj. k podpoře procesu hodnocení zaměstnanců ve středních a větších firmách. „Hlavním přínosem je převedení velkého množství papírových nebo excelových výstupů z hodnocení do systému, který přehledně uchovává získaná data a umožňuje s nimi efektivně pracovat,“ řekl Zdeněk Vilímek, který má ve společnosti Datamix projekt e-hodnocení zaměstnanců na starost. „Největším přínosem elektronického hodnocení je snadná administrace procesu hodnocení, tvorba kvalitní personální databáze a vytvoření variabilních manažerských výstupů,“ sdělil svou zkušenost se softwarem Karel Bezděka z firmy PSJ, a. s., která aplikaci využívá.

Na informační systémy se ve VTP UP zaměřuje i další firma – Keytech. „Náš software si klade za cíl zpřehlednit a zefektivnit vedení firmy pomocí procesně orientovaného řízení a hodnocení výkonnosti zaměstnanců pomocí metody Balanced ScoreCard,“ uvedl Jaromír Kobza, majitel firmy.

Nejen na firemní klientelu je zaměřena třetí softwarová firma sídlící v Podnikatelském inkubátoru VTP UP. „Vyvíjíme software nejen pro telekomunikace a elektronické obchodníky, ale také pro veřejnou správu,“ řekl jednatel společnosti ProfiSoft Technologies, s. r. o., Martin Ludma. Její produkt DataExchange umožňuje automatickou výměnu dat mezi dodavateli a odběrateli.

Ex libris: Leonid Šinkarjov

■ V rámci cyklu autorských čtení Ex Libris vystoupil v Olomouci 3. 3. ruský publicista a spisovatel Leonid Šinkarjov (zcela vlevo), který zde představil český překlad své knihy „Všecko jsem skoro zapomněl (Pokus o psychologickou skicu událostí v Československu 1968)“. Společnost mu kromě moderátora doc. Lubomíra Machaly

dělali také jeho přátelé (zleva) překladatel Václav Daněk, legendární cestovatel Miroslav Zikmund a spisovatel Antonín Bajaja, který bude také příštím hostem literární besedy. Text a foto -mar-

Z konference o integraci východoasijských menšin

■ V prostorách Katedry asijských studií FF se 12. 3. uskutečnila konference o Integraci východoasijských menšin v České republice. V průběhu dne zaznělo deset příspěvků, vycházejících převážně z výzkumů vietnamské komunity. Autoři těchto příspěvků zjišťovali, jaké byly důvody, podmínky a historie příchodu Vietnamců do ČR, nakolik si zde tyto lidé zachovávají své zvyklosti a vztah k vlastní kultuře a co přejímají od Čechů – například v jazykové sféře. Další sekce se zabývala problematikou multikulturní výchovy na školách prvního a středního stupně. V této části věnovali přednášející badatelé svou pozornost také

Produkt používají například dealeri a větší internetové obchody, kterým díky automatizovanému propojení jejich systémů a elektronických obchodů pomáhá program udržovat aktuální informace o nabízených produktech a službách.

„Naším nájemcům poskytujeme kvalitní kanceláře a zázemí pro jejich podnikání. Konzultanti Podnikatel-

ského inkubátoru VTP UP jim pomáhají např. s propagací, získáváním dotací nebo s právním poradenstvím,“ uvedl Ing. Jiří Herinek, ředitel VTP UP.

A co přimělo úspěšné softwarové firmy, aby vstoupily do Podnikatelského inkubátoru? „Z původního sídla kanceláře v centru Olomouce jsme se přesunuli do podnikatelského inkubátoru VTP UP, kde oceňujeme především solidní zázemí a prezentační prostory a v neposlední řadě i vyřešení problémů s parkováním našich zákazníků, které jsme měli v centru Olomouce. Máme také přímý přístup ke studentům a pracovníkům Katedry informatiky, čímž se nám otevírá možnost užší spolupráce s Univerzitou Palackého,“ dodal Jaromír Kobza.

Vědeckotechnický park UP poskytuje zájemcům pronájem kanceláří a výrobních prostor, poradenské služby a využití přístrojů a know-how Univerzity Palackého za výhodných podmínek. Prostedí Podnikatelského inkubátoru pomáhá začínajícím podnikatelům s rozjezdem firmy s ojedinělým nápadem a zaměřením. V aktuálně probíhající soutěži Podnikavá hlava, soutěží o nejlepší podnikatelský záměr, mohou začínající firmy vyhrát hlavní cenu 30 000 Kč a 1 rok pronájmu kanceláře v Podnikatelském inkubátoru VTP UP zdarma.

V rámci VTP UP v současnosti působí 22 firem, které dohromady zaměstnávají bezmála 70 pracovníků.

-jh-, -rp-

PRSK v galerii Patro

■ V olomoucké galerii Patro (Opletalova 1) proběhla na začátku března vernisáž výstavy neformální skupiny PRSK. Svá díla na ní představují ak. sochař prof. Zdeněk Přikryl, kreslíř a grafik Mgr. Ladislav Rusek, fotograf dr. Miloslav Stibor, a editor Mgr. Bohumír Kolář.

Výstava, kterou uspořádal Literární klub Olomouc, potrvá do 2. dubna. -red-

Co nahradí Kjótský protokol? O změnách klimatu v Britském centru

■ Na otázku, jaká dohoda bude platit v oblasti snižování emisí skleníkových plynů pro roce 2012, tedy v době, kdy skončí platnost úmluvy z Kjóta, odpověď účastníci workshopu Změny v klimatu samozřejmě nenašli. Přesto byla neformální beseda uskutečněna 9. 3. v prostorách Britského centra Knihovny UP pro mnohé zajímavým setkáním. Se studenty Univerzity Palackého hovořili Karel Polanecký, zástupce Hnutí DUHA Brno a zároveň účastník loňského kodaňského summitu o klimatu, Mgr. Michal Bartoš, ředitel Centra ekologických aktivit o.p.s. Sluňákov, RNDr. Martin Jurek, Ph.D., z Katedry geografie PříF UP a Nigel Bellingham, ředitel British Council v České republice.

„Kodaňské setkání uskutečněné ve dnech 17.–18. 12. 2009 bylo velkým zklamáním. Tamní přijatá vágní politická deklarace na úmluvu z Kjóta, která přislíbila snížit emise o 5 %, nenavázala. Příští konference proběhne v listopadu

v Mexiku a je velkým otazníkem, zda bude uzavřena taková dohoda, která by na končící platnost Kjótského protokolu mohla navázat,“ řekl Karel Polanecký. Zástupce Hnutí DUHA vzpomněl ve své řeči také historii vyjednávání v dané oblasti. Zúčastněné letmo informoval o současném stavu poznání v oblasti klimatických změn a v této souvislosti pak vzpomněl klíčové znečišťovatele Spojené státy americké a Čínu. Zmínil také diskutovaný zákon týkající se emisního obchodování, který se realitou možná stane v USA a také Evropskou unii a jeho ztracenou roli lídra ve vyjednávání v dané oblasti. „V přepočtu na osobu je také Česká republika velký znečišťovatel, má skutečně velké rezervy,“ řekl Karel Polanecký. Dodal, že lidé by měli trvat na splnění slibu, který

vlády daly veřejnosti v 90. letech, a to, že nebudou ničit vesnice v Severních Čechách, pod nimiž se nachází uhlí. „Známek, že něco není v pořádku, je hodně. Kdybych je pomíjel, dával bych tím najevo, že je mi to jedno. A to mi rozhodně není. Jestli však klimatické změny způsobuje člověk, nebo je to záležitost přírody, jistě nevím. Názory vědců na podstatu změn světového klimatu se totiž liší. Chtěl bych ale říci, že můj vztah k přírodě se od klimatických změn neodvíjí. Myslí si totiž, že normální je přírodu neznečišťovat,“ sdělil pak Mgr. Michal Bartoš, ředitel o. p. s. Sluňákov.

Besedu uspořádalo Britské centrum Knihovny UP ve spolupráci s British Council. V průběhu odpoledne promítli organizátoři akce film nominovaný na Oscara The Age of Stupid. A těm, kteří o zmíněnou problematiku mají zájem, se nabízí výstavu plakátů českých karikaturistů s názvem „Kodaň – Šance pro klima“. V prostorách Britského centra Knihovny UP bude společně s výstavou knih na téma Climate Change instalována až do konce března.

Britské centrum je britská mezinárodní organizace s posláním budovat mezikulturní vztahy. Působí ve sto deseti zemích světa a snaží se budovat důvěru a porozumění mezi jednotlivci, komunitami i národy. Podporuje otevřenou diskuzi na aktuální společenská témata a napomáhá výměně zkušeností v oblasti vzdělávání a rozvoje občanské společnosti. Dlouhodobě se mj. snaží inspirovat mezinárodní diskuzi o klimatických změnách.

-map-, foto -mo-

Zimní výtvarný kurz vystavuje v konviktu

■ Je to už potřetí, co se pod vedením učitelů z Katedry výtvarné výchovy PdF uskutečnil Zimní výtvarný kurz, věnovaný tzv. land artu – tvorbě využívající přírodních materiálů, v tomto případě sněhu. Součástí kurzu byla i následná fotodokumentace vytvořených děl, studenti ale absolvovali i sérii přednášek na téma environmentální umění, měli šanci zhlédnout související filmy nebo konzultovat svoje práce. Náročnější se vrhli i na sportovní aktivity.

Kurz byl tradičně zakončen výstavou fotografií, které v jeho průběhu vznikaly. Její vernisáž se uskutečnila 9. 3. v půdních prostorách Uměleckého centra UP za přítomnosti vedoucího kurzu a ateliéru fotografie KVV Ing. Petra Zatloukala (na snímku) a zúčastněných studentů. Návštěvníkům expozice nabízí osobité fotografie zimní krajiny a různorodých objektů, které studenti navrhovali a vlastnoručně konstruovali. Často šlo o využití toho, co už vytvořila příroda v kombinaci s nápadem, který dílo dokresloval nebo přetvářel. Na některých fotografiích lze ale najít i lidské postavy, budovy a jiné předměty zachycené z neobvyklých úhlů; někdy na sebe navazují do jednotlivých sérií či dokonce příběhů. Atmosféru výstavy

umocňuje i promítání fotografií, které divákovi přibližují celkový průběh kurzu.

Podle slov Ing. Zatloukala mají práce vysokou úroveň, účastníci jej jako vždy překvapili svým myšlenkovým potenciálem i novými technikami, se kterými sami přicházeli.

Kurzu se letos zúčastnilo třináct studentů, převážně z prvních ročníků výtvarných oborů. Akce však byla celouniverzitní, proto se mezi nimi našel například i student zubního lékařství z LF.

Výstava potrvá do 31. března. -av-, -red-, foto -mo-

Cena Olomouckého kraje

i vzniku a novodobé historii Univerzity Palackého (1946–2009). Kniha je dílem autorského kolektivu ve složení prof. Jiří Fiala, PaedDr. Zdeněk Kašpar, PhDr. Leoš Mlčák, prof. Miloslav Pojsl a PhDr. Pavel Urbášek.

Další Ceny Olomouckého kraje budou uděleny např. akademickému malíři Lubomíru Bartošovi a herci Františku Řehákoví, hudebníkovi Richardu Pachmanovi, fotografovi a organizátorovi výstav Jiřímu Andryškoví, mezi oceněnými bude také spisovatel, dramaturg a scenárista Vladimír Körner, hudební skladatel a textař Jaroslav Wykrent a další. Letos se šlo celkem 78 návrhů.

Ceny budou laureátům předány 14. 4. na slavnostním večeru v Moravském divadle Olomouc.

Ceny Olomouckého kraje za přínos v oblasti kultury jsou udělovány od roku 2006. Cenu za výjimečný počín roku v oblasti profesionálního umění obdržel např. za rok 2006 Mezinárodní filmový festival Academia film Olomouc, za rok 2008 ji získal Festival Baroko, který pořádá dr. Tomáš Hanzlík ve spolupráci s Katedrou hudební výchovy PdF UP, občanským sdružením Musica Florea a Muzeem umění Olomouc.

-red-

Dalším hostem studentů politologie byl Jiří Paroubek

■ Předseda ČSSD Jiří Paroubek byl druhým hostem cyklu besed s předními českými politiky, který pořádají studenti Katedry politologie FF UP. Minulou středu se aula FF UP naplnila stovkami studentů, kteří si jej přišli poslechnout.

Jiří Paroubek pohovořil na téma „Vize České republiky 2010“. Své vystoupení pojal jako přednášku, kdy se pokusil objasnit vznik sociálního státu v Evropě. Ve svém obsáhlém výkladu zabrousil také do minulosti, kdy objasňoval

politické peripetie první republiky. Použil samozřejmě také příkladu skandinávských zemí, jako vzoru pro Českou republiku a ukázkou dobře fungujícího sociálního státu.

Početné publikum poté využilo příležitosti pokládat Jiřímu Paroubkovi otázky. Jeden z dotazů se například týkal v současnosti často zmiňovaných benefitů pro zaměstnance v dopravě, respektive ceny režijní jízdenky pro zaměstnance ČD. Paroubek obhajoval benefity jako prospěšné a zdůvodňoval je náročností práce na dráze. Na druhou stranu přiznal, že cenu režijní jízdenky pro zaměstnance ČD nezná. Další dotazy se týkaly řešení ekonomické krize, bankovních poplatků nebo nové strategie ČSSD, které se rozhodla fotit své politické odpůrce.

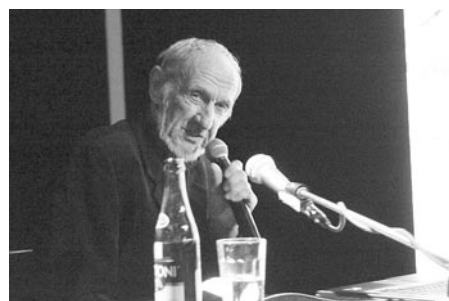
Přestože bylo zřejmé, že velká část publika byla vůči hostovi nepříznivě naladěna, debata se obešla bez výraznějších excesů nebo osobních útoků. Na plánované pískání píšťalkami, což byla jedna z plánovaných facebookových protestních akcí proti Jiřímu Paroubkovi, naštěstí nedošlo.

Příštím hostem politologů bude předseda Strany zelených Ondřej Liška.

T. Chalupa, foto M. Otava

Ekologický večer s prof. Otakarem Štěrbou

■ V předstihu před zahájením olomouckých Ekologických dnů 2010 byl v Divadle hudby uspořádán „ekologický večer“, jehož hlavním hostem byl prof. Otakar Štěřba, CSc.,

z Katedry ekologie a životního prostředí PříF UP. Významný český biolog a uznávaný odborník na hydrobiologii zde uvedl přednášku s názvem Říční krajina a její význam pro přírodu, společnost a erotiku.

Prof. Otakar Štěřba, CSc., byl v roce 1991 jmenován prvním profesorem ekologie. Své zkušenosti využil při založení Katedry ekologie v roce 1990 na Přírodovědecké fakultě UP jako prvního vysokoškolského učiliště tohoto oboru u nás. V roce 2002 obdržel Cenu města Olomouce v oblasti přírodních věd.

-red-, foto -mo-

Dvacet let novodobé existence PF UP

Právnická fakulta UP se zařadila mezi dospělé fakulty, už nebojuje o přežití

„Velmi si této ceny vážím,“ sdělila Žurnálu prof. Milana Hrušáková, děkanka Právnické fakulty Univerzity Palackého poté, kdy uspěla v prestižní celostátní soutěži, získala Cenu sv. Yva a stala se nejlepším českým právníkem pro rok 2009 v kategorii Rodinné právo. Prof. M. Hrušáková je hlavní autorkou komentáře k zákonu o rodině, spoluautorkou učebnice rodinného práva, jež vyšla v několika vydáních, a v tomto oboru se současně také podílí na legislativních pracích. Existuje minimálně však ještě jeden důvod, proč redakce Žurnálu UP požádala prof. Milanu Hrušákovou o rozhovor: Právnická fakulta olomoucké univerzity totiž brzy oslaví dvacáté výročí své novodobé existence.

Koncem ledna jste získala cenu Právník roku 2009 v kategorii Rodinné právo. Převzala jste sošku sv. Yva, patrona právníků. Kdo byl sv. Yvo, než se stal patronem právníků?

Sv. Yvo je patron soudců, advokátů, notářů, farářů, chudých (zejména sirotků), opuštěných dětí a města Bretaně, odkud pocházel. Vystudoval teologii a práva, žil ctnostným životem. Vzhledem k mé specializaci je mi obzvlášť sympatický pro ten vztah k dětem.

Kdy jste si poprvé uvědomila, že byste chtěla být právníkem?

Na práva jsem šla metodou tzv. negativního výběru. Mé technické vlohly jsou vcelku zanedbatelné, mé znalosti matematiky skončily s trojčlenkou a pohled na krev mi nedělal dobře. Plánovala jsem studium filozofické fakulty a váhala jsem mezi jazyky a historií, příp. archeologií. Když pak v roce 1969 otevřeli v Brně právnickou fakultu, dlouho jsem se nerozmýšlela.

Jak vzpomínáte na svá studia práv?

Velmi ráda, i když od té doby uplynulo řadu let. Byli jsme druhý ročník nově vzniklé fakulty, takže jsme se navzájem všichni znali a měli jsme pocit sounáležitosti s novou fakultou. Fakulta původně sídlila na Zelném trhu, průběžně se přestavovala a rozšiřovala. Po prázdninách bylo vždy jisté překvapení, co nového se přes prázdniny vybudovalo, kteří noví učitelé se na fakultě objevili apod.

Po převzetí Ceny jste řekla, že se rodinnému právu věnujete od počátku své kariéry. Co vše pro vás rodinné právo znamená?

Je moje srdeční záležitost. Jsem mu celá ta dlouhá léta věrná, i když jsem občas učila a dodnes učím některé části občanského práva – zejména jeho obecnou část. Občanské právo je základem soukromého práva a rodinné právo je součástí občanského práva v jeho širším pojetí. Nejsem ale tzv. čistý civilista. Označujeme se za „familiaristy“ a není nás v takovémto pojetí mnoho ani v České republice, ani v Evropě. Znamená to číst nejen teorii práva, teorii občanského práva a rodinné právo, ale neobejdou se také bez základních znalostí sociologie a psychologie.

Kromě specializace na rodinné právo se tedy věnujete ještě širší oblasti, a to právu občanskému. Právě v této oblasti působil JUDr. Miroslav Liberda, první děkan novodobé PF UP. Znála jste jej osobně?

Životě nás potkává mnoho náhod a jednou z nich bylo i mé setkání s JUDr. Miroslavem Liberdou. Můj strýc, který žil dlouhá léta v Olomouci, si postavil chatu na Pohořanech. Když jsme se za ním s rodiči a babičkou, někdy v polovině osmdesátých let, stavovali, byli jsme při té příležitosti uvedeni i k sousedovi s prohlášením, že je to jeden pojišťovák, který má nádherně zařízenou chatu. Ve vzpomínce mi utkvěl velmi příjemný a milý pán s neskutečně hezkou zařízenou chatičkou. Po čase, jako vedoucí Katedry občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity, jsem se potkala s prvním děkanem nové olomoucké právnické fakulty. To jméno se mi zdálo tak povědomé... Jednali jsme spolu o spolupráci a externí výuce. Poměrně často jsme se pak setkávali. Vzpomínám na něj jako na skutečně noblesního, milého a charakterního člověka.

V době působení děkana Miroslava Liberdy získala PF UP prestižní cenu Hannah Arendtové udělovanou Körberovou nadací. Finanční obnos získala jako výraz ocenění přínosu pro rozvoj demokratické a občanské společnosti v zemích střední a východ-

ní Evropy. Víte, jakým způsobem jsou tyto peníze využívány dnes?

Existuje určitá finanční částka, kterou má naše fakulta společně s Filozofickou fakultou UP. S novým děkanem FF chci v nejbližší době jednat o jejím využití.

Právnická fakulta UP oslaví v příštím roce dvacáté výročí své novodobé existence. Zkuste krátce bilančovat již dnes: Co vše se od roku 1991 změnilo?

Osobně jsem živila na PF UP v jejích prvopočátcích nezažila. Externě jsem zde začala působit až od roku 1999 a vím, že i olomoucká fakulta od svého počátku bojovala – jako každá nově vzniklá fakulta – s financemi a sháněním kvalifikovaných učitelů, jichž je v oboru Právo omezený počet. Fakulta musí stavět svůj další rozvoj zejména na svých mladých a perspektivních absolventech. V současnosti však už nebojujeme o existenci, naopak: s akreditací doktorského studijního programu se Právnická fakulta UP zařadila mezi „dospělé“ fakulty.

Zdá se, že současné období Právnické fakulty UP je v její historii jedním z neúspěšnějších. Bylo ale také období, kdy se do širšího povědomí veřejnosti dostala vinou problematické akreditace studijního programu Právo a také odmítnutím rektora jmenovat děkana na přelomu 2007/2008. Můžete tuto situaci okomentovat?

Opravdu budu bez uzardění tvrdit, že současné období PF UP je jejím historicky neúspěšnějším obdobím. Fakulta získala poprvé ve své historii akreditaci doktorského studijního programu a akreditace podstatně zreformovaného magisterského studijního programu jí byla prodloužena na osm let, tedy až do konce roku 2017. Tak dlouhou akreditací magisterského studijního programu fakulta ještě nikdy neměla. Navíc jsme získali oprávnění k rigoróznímu řízení a udělování titulu JUDr. Zásluhu na tom však nehodlám přičítat sobě, i když moje obecně známá prostorekost se občas taky vyplatila. Je především zásluhou celého akademického sboru fakulty, který na sobě roky pracoval a předchozího děkana JUDr. Michala Malacky, že jej k tomu přiměl. Uplynulý rok je tedy pro fakultu skutečně významným posunem a nic na tom nemění některé dílčí, byť mediálně zveličované obtíže. Mám navíc zato, že některé útoky na fakultu přímo souvisely právě s jejími úspěchy.

Nedávno obdržel čestný doktorát Univerzity Palackého JUDr. Otakar Motejl, veřejný ochránce práv. Ve své řeči jste zminila, že je to člověk se schopností rychlého proniknutí do podstaty problému a umění jej realisticky řešit. Kterí další právníci jsou pro vás vzorem, jakým je právě JUDr. Otakar Motejl?

Doktora Motejla si osobně nesmírně vážím a mám ho velice ráda. Občas se spolu ve večerních hodinách setkáváme v Bille v Brně na Lesné, když podle jeho slov „bojujeme o přežití“. Mohla bych tu jmenovat celou řadu osob, jichž si vážím a které jsou pro mne vzorem, ale bojím se, že bych na někoho mohla zapomenout. Takže vzpomenu jenom paní docentku Sentu Radvanovou z Právnické fakulty Karlovy univerzity v Praze, odbornici na rodinné právo. Chtěla bych se dožít osmdesátky v takové svěžesti a na takové intelektuální úrovni.

Jste externí členkou Vědecké rady Právnické fakulty Západočeské Univerzity. Kauza PF ZČU začala v polovině září 2009 podezřením z plagiátorství tamních akademiků. Jaká je situace na plzeňských právech dnes?

V současnosti se vedení plzeňské fakulty maximálně snaží o očistu a nastavení zcela transparentních mantinelů. Nové

Prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc., děkanka Právnické fakulty UP, je profesorkou v oboru Občanské právo. Je autorkou (spoluautorkou) asi 80 odborných článků a zhruba 15 vědeckých publikací. Ve své vědecké a pedagogické práci se specializuje na právo rodinné, jako součást občanského práva. Mj. spoluřešitelka několika projektů a Výzkumného záměru MŠMT Evropský kontext vývoje českého práva po roce 2004 (2005–2009, PF MU) působí na Katedře občanského práva a pracovního práva UP.

vedení fakulty pracuje podle mého názoru s neuvěřitelným nasazením. Je to však běh na dlouhou trať, protože jednou ztracená dobrá pověst se vrací jen velmi pomalu. O tom, že byly v Plzni na právech problémy, se mezi právníky povídalo už několik let. Byla to jen otázka času, kdy vše vyjde naveno. Aféra s plagiáty je však jen vrcholem ledovce. Z našeho pohledu se daleko významnější vždy jeví otázky nostrifikace zahraničních studentů a dále podmínky realizace doktorského studijního programu. I to se dnes řeší. Je mi trochu líto drtivě většiny studentů, kteří bez pochyby studovali zcela řádně a řádně plnili své studijní povinnosti.

V časopise Respekt nedávno proběhla anketa, v níž vybraní jedinci odpovídali na následující dotaz: Vypovídají podvody na PF ZČU v Plzni něco obecnějšího o stavu českých univerzit? Jak byste na tuto otázku odpověděla vy?

Podvody na Právnické fakultě v Plzni jsou podle mého názoru selháním jednotlivců a především vnitřních kontrolních mechanismů fakulty i univerzity. Netvrdím, že v jednotlivých případech k něčemu nemůže dojít i na jiných fakultách jiných univerzit. V takové míře se však na veřejných vysokých školách jedná o jev zcela ojedinělý. Jeden z problémů, a to plagiátorství, je však problémem obecnějším. Vždyť díky počítačům a internetu je to tak jednoduché. Kdybychom stále psali brkem na pergamentu, asi bychom se s plagiátorstvím v takové míře nesetkávali.

V rámci blížících se oslav se uskuteční konference která bude věnována obecnému zákoníku občanskému. Jaká je jeho historie? Čemu konkrétně se bude konference věnovat?

Obecný zákoník občanský, jinak Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch, byl přijat v Rakousku v roce 1811 a po napoleonském kodexu z roku 1804 je druhou nejstarší kodifikací soukromého práva v Evropě. Po vzniku ČSR v roce 1918 byl tzv. recepční normou převzat pro Čechy, Moravu a Slezsko jako Občanský zákoník československý a platil na našem území až do roku 1950 (rodinné právo), zbytek pak do 1. 1. 1951, kdy byl přijat tzv. střední občanský zákoník. V současnosti připravovaný nový občanský zákoník z něj v mnohém při své úpravě vychází. V příštím roce tedy slavíme nejenom dvousté výročí existence tohoto základního právního díla, které v Rakousku se změnami platí dodnes, ale současně s diskusí o návrhu našeho nového občanského zákoníku je to i příležitost k obecnějšímu zamyslení nad problematikou kodifikací soukromého práva vůbec.

Ptala se M. Hronová, foto archiv ŽUP

Univerzita třetího věku při UP stále rozšiřuje nabídku svých programů pro seniory

Univerzita třetího věku při Univerzitě Palackého v Olomouci (U3V) funguje již od roku 1986. Jedná se o nejstarší institucionalizované seniorské vzdělávání v České republice vůbec. V průběhu let U3V prošla mnohými změnami, počet studentů se zněkolikanásobil, rozšířila se témata přednášek. Olomoucká U3V se také stala součástí mezinárodní asociace seniorského vzdělávání AIUTA a české Asociace univerzit třetího věku.

Myšlenka seniorského vzdělávání je ovšem stále stejná. Univerzita třetího věku představuje jednu z možností kvalitního naplnění volného času seniorů. Podporuje aktivizaci, zpřístupňuje jim vhodnou formou nové poznatky, vědomosti a dovednosti, které mohou studenti-senioři využívat nejen pro svůj osobní rozvoj. Významnou roli sehrává také možnost sociálního kontaktu s podobně smýšlejícími a věkově blízkými lidmi, navazování nových přátelství, překonávání pocitu osamělosti, izolovanosti či nepotřebnosti, vědomé zpomalování procesu stárnutí a udržování psychické svěžesti. Podporuje autonomii seniorů, eliminuje jejich sociální exkluzi a do jisté míry je zárukou jejich sociální integrace.

Univerzita třetího věku při UP v Olomouci neustále inovuje a rozšiřuje své programy. Tradiční úzká spolupráce s katedrou sociologie a andragogiky FF UP umožnila výuku

Nový studijní obor na Pedagogické fakultě UP

Pedagogická fakulta UP získala novou akreditaci bakalářského studijního programu Specializace v pedagogice, studijní obor **Informační výchova se zaměřením na vzdělávání** pro prezenční i kombinovanou formu studia (IV).

Uchazeči o obor IV se zaměřením na vzdělávání budou přijímáni bez přijímací zkoušky; pokud druhý zvolený obor podléhá přijímací zkoušce (např. AJ, VV, HV), musí uchazeči přijímací zkoušku vykonat.

Blíží informace a kontakty jsou zveřejněny v odkazu Přijímací řízení Pedagogické fakulty a také na www.studuj.upol.cz. **Elektronické přihlášky pro akademický rok 2010/2011 je možno podávat do 30. 4.** Administrativní poplatek ve výši 500 Kč musí být uhrazen rovněž do 30. 4.

Projektový servis UP přijme do pracovního poměru pracovníka/pracovnici na pozici

projektový manažer

Náplň práce: poradenství potenciálním žadatelům o dotace – konzultace projektového záměru, výběr vhodného dotačního titulu, příprava žádostí o dotaci; ekonomické a administrativní řízení projektů; úzká spolupráce se členy projektových týmů; výběr relevantních informací o nových dotačních možnostech; organizace informačních a vzdělávacích seminářů.

Požadavky: VŠ vzdělání v magisterském studijním programu; schopnost komunikovat a jednat s lidmi; chuť učit se nové věci; odpovědnost a samostatnost; dobrá znalost anglického jazyka; dobrá znalost práce s PC (Word, Excel, PowerPoint apod.); předchozí zkušenosti se strukturálními fondy a jinými podpůrnými nástroji EU vítány.

Nabízíme: dobré finanční ohodnocení; práci na zajímavých projektech; pestrou a různorodou pracovní náplň; příjemné prostředí; možnost seberealizace; získání jedinečného know-how z oblasti dotačního managementu; možnost absolvovat zahraniční služební cesty; možnost rozvoje vzdělání a zvyšování kvalifikace.

Předpokládaný nástup: 12. 4. 2010.

Písemné nabídky se zdůvodněním zájmu o tuto práci, strukturovaným životopisem a kopií dokladu o vzdělání zasílejte **do 26. 3. 2010** na adresu: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, personální oddělení, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc.

Případné další informace podá Mgr. Gabriela Pokorná, tel. 585 631 403, e-mail: gabriela.pokorna@upol.cz

formou mezigeneračního dialogu, kdy studenti-senioři studují společně s prezenčními studenty této katedry. Toto pracoviště poskytuje zázemí kvalitní výuky nejen pro prezenční studenty, ale i pro seniory. Senioři mají možnost navštěvovat přednášky Gerontogiky, Základy práva, Integrální andragogiky, Úvod do sociologie, Sociologie podniku, Řízení lidských zdrojů, Sociologie politiky, Historická antropologie, Andragogický proseminář a Úvod do obecné psychologie.

Univerzita třetího věku při UP se také zapojila do projektu Virtuální univerzity třetího věku (VU3V). Jedná se o ojedinělý projekt České zemědělské univerzity v Praze, Univerzity Karlovy v Praze a Univerzity Palackého v Olomouci. Cílem tohoto projektu je přiblížit možnosti univerzitního vzdělávání v jednotlivých městech České republiky pro seniory, kteří se z různých důvodů nemohou osobně zúčastňovat přednášek U3V v sídlech vysokých škol a univerzit (vzdálenost, zdravotní a časové důvody, finanční náročnost na dopravu apod.). Studenti-senioři se pravidelně setkávají ke společnému shlédnutí audiovizuálního záznamu přednášky některého z renomovaných odborníků z daných univerzit. Přednáška je speciálně didakticky zpracována právě pro tuto populaci. Při všech setkáních je přítomna kontaktní osoba, která zajišťuje vše potřebné. Počítačové schopnosti seniorů tedy nejsou nutné. Součástí přednášky jsou i testové úkoly, případně možnost kontaktování samotného lektora. Specifikem je, že danou přednášku si studenti-senioři mohou následně pustit i doma, což je výhoda oproti klasické prezenční výuce U3V.

Bc. D. Kryštof, PhDr. N. Špatenková, Ph.D.

Na FTK UP proběhne konference Plná barev

Ve dnech 25.–27. 4. proběhne již třetí pokračování mezinárodní studentské vědecké konference v oboru kinantropologie na půdě Fakulty tělesné kultury UP. Konference Plná barev, která se po třech letech vrací do Olomouce, je určena studentům bakalářského, magisterského a doktorského studia s příspěvky se zaměřením na kinantropologické obory. Vítání jsou účastníci i z jiných než tělovýchovných fakult, kteří se mohou přihlásit do jednotlivých sekcí zaměřených mj. na sportovní psychologii, zážitkovou pedagogiku, trenérství, management sportu, biomedicínské obory a další. Akce se zúčastní také pedagogové z tělovýchovných fakult z celé republiky.

Vítězové sekcí a další autoři doporučení pozvanými hosty budou finančně odměněni a také budou vyzváni k přípravě příspěvku do časopisu Acta Universitatis Palackianae Olomouensis, Gymnica.

Odeslat abstrakty pro prezentaci nebo poster (v angličtině, češtině nebo slovenštině) je možné na stránkách konference <http://vbarvach.upol.cz>. -mar-

Knihovna UP nabízí:

RefWorks – osobní bibliografická databáze

V současné době má UP možnost vyzkoušet službu RefWorks, která umožňuje

- zpracovávat osobní bibliografickou databázi,
- vytvářet seznamy citací v různých citačních stylech – sdílet osobní bibliografické informace s dalšími uživateli.

Zkušební přístup potrvá až do 31. 5.

Podrobný postup, jak se na databázi napojit, najdete v aktualitách na adrese <http://ezdroje.upol.cz>.

ZURNAL ONLINE
www.zurnal.upol.cz

ZEPTALI JSME SE ZA VÁS

V historické budově Karolina v Praze se 22. 2. sešli zástupci akademických senátů lékařských fakult ČR. Jaký byl důvod a jaká byla témata jednání, kterého se zúčastnili také zástupkyně Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva školství – na to jsme se zeptali **předsedy Akademického senátu Lékařské fakulty UP doc. Tomáše Papajika:**

O čem jednali zástupci akademických senátů lékařských fakult ČR na nedávném setkání v Praze?

Doc. T. Papajik, CSc.: *Impuls k tomuto setkání vzešel ze schůzky předsedů senátů lékařských fakult, kteří společně jednali v listopadu 2009 v Hradci Králové a dohodli se, že spolu s dalšími zástupci z řad senátorů podrobněji prodiskutují problematiku týkající se postgraduálního vzdělávání mladých lékařů, některých navrhovaných změn terciárního vzdělávání a etických kodexů učitelů a studentů LF.*

První bod programu pražského jednání byl proto věnován změnám současného systému specializačního vzdělávání lékařů v ČR. MUDr. Markéta Hellerová, náměstkyně ministryně zdravotnictví pro zdravotní péči, seznámila přítomné senátory se současným stavem transformace specializačního vzdělávání lékařů i nelékařského personálu, která reaguje na současný nedostatek zdravotníků v ČR. V diskusi však řada senátorů poukázala na to, že současný systém specializačního vzdělávání lékařů v ČR včetně finančních podmínek je nevhodný jak pro mladé lékaře, tak i pro jejich zaměstnavatele a v konečném důsledku může být rizikem i pro pacienty. Zachování systému v současné podobě může také vést k nedostatku lékařů-specialistů v určitých oborech. Senátory se shodli na tom, že o náplni a načasování společného vzdělávacího kmene by měly rozhodnout příslušné odborné společnosti ČLS JEP a akreditační komise MZ ČR, přičemž trvání jeho základní části by mělo být maximálně 12 měsíců. Senátory zároveň doporučili větší zapojení lékařských fakult do organizace a správy zejména společné části tohoto vzdělávání s cílem zvýšit jeho efektivitu a zajistit věcnou návaznost na pregraduální výuku klinických oborů.

V druhém bloku jednání vystoupila Jana Matesová, náměstkyně ministryně školství pro strategii reformy vzdělávací soustavy, se kterou zástupci AS LF ČR vedli polemiku týkající se připravované reformy terciárního vzdělávání v ČR. Přítomní senátory ostře odmítli návrhy reformy, které by omezovaly samosprávu vysokých škol a jejich fakult, protože výsledný stav by byl v zásadním rozporu s principy autonomního řízení akademických institucí zavedených po roce 1989. Zástupci Akademických senátů LF ČR se dále shodli na tom, že v zájmu zachování kvality vzdělávání by měl být proces akreditování studijních programů co nejvíce transparentní a stávající pravidla akreditací by měla být zpřísněna.

Poslední blok programu byl věnován problematice tvorby a obsahu etických kodexů učitelů a studentů lékařských fakult v ČR. Mgr. M. Vácha, Ph.D. přednosta Ústavu etiky 3. LF, seznámil přítomné s rozdílností přístupu jednotlivých LF a v ČR k věcné náplni etických kodexů a k dodržování jejich principů v akademické obci. Zdůraznil, že etické kodexy jsou na většině vysokých škol zpracovány v obecné a deklarativní rovině. Řadu etických principů tak lze v praxi vykládat různým způsobem a lze jen stěží objektivně hodnotit jejich dodržování. Mgr. Vácha dále v diskusi zmínil, že by etické kodexy LF ČR měly obsahovat společné základní principy a jejich vznik či úpravy stávajících kodexů by mohly být výsledkem vzájemné spolupráce expertních týmů jednotlivých fakult.

V závěru se zástupci AS LF ČR shodli na tom, že společná diskusní setkání považují za přínosná a budou v nich i nadále pokračovat.

Katedra romanistiky
a Katedra aplikované ekonomie FF UP
pořádají **druhý ročník
mezinárodní interdisciplinární konference**

Vino jako multikulturní fenomén

Konference proběhne opět v prostorách **Uměleckého centra UP a Filozofické fakulty UP** (Křížkovského 12) **ve dnech 22. a 23. 4.** Jednácími jazyky jsou čeština, slovenština, polština a všechny románské jazyky.

Zájemci o účast se mohou přihlásit **do 20. 3.** zasláním přihlášky, která je ke stažení na www.kae.upol.cz, v sekci Konference KAE (přímý link: www.upol.cz/fakulty/ff/struktura/katedry-a-pracoviste/katedra-aplikovane-ekonomie/konference-kae/). Na stejném místě najdete pokyny pro psaní příspěvků. Příspěvky je nutno doručit do 31. 3. Přihlášky i příspěvky zasílejte pouze elektronicky na adresu konference.vino@gmail.com.

Vědeckotechnický park UP
si vás dovoluje pozvat na seminář

Ochrana práv průmyslového vlastnictví prakticky,

který se uskuteční **25. 3. 2010 od 14.00 hod.
ve VTP UP.**

Seminář je zdarma, kapacita je 30 osob.
Více na <http://www.vtpup.cz> a recepce@vtpup.cz

Literárněvědná společnost AV ČR, pobočka Olomouc,
zve na přednášku, kterou proslaví

doc. Igor Fic, Dr.

(Katedra českého jazyka a literatury PdF UP)

Eros v poezii vybraných básníků 2. poloviny 20. století.

Přednáška se koná **23. 3. v 18.30 hod. v multimediální učebně (MMU) Katedry bohemistiky**, Křížkovského 10.

Katedra botaniky PřF UP pořádá přednášku

Mgr. Filip Kolář

(Katedra botaniky PřF JČU České Budějovice)

Polyploidní a hadcová evoluce u našich chrastavců

Uskuteční se **24. 3. od 16.00 hod. v přednáškovém sále SE 501 PřF UP**, ul. Šlechtitelů 11.

Katedra hudební výchovy PdF UP ve spolupráci s Katedrou hudební výchovy PdF MU pořádá

29. 3. v 19.00 hod. v Atriu Uměleckého centra UP

Koncert duchovní hudby

Posledních sedm slov Vykupitelových na kříži

Společného mezinárodního projektu se zúčastní studenti a vyučující ze tří evropských univerzit - Univerzity v Hil-desheimu (Německo), Univerzity v Szegedu (Maďarsko) a Masarykovy univerzity v Brně (Česká republika). Umělecký projekt bude završen koncerty v Olomouci a Brně.

Ústav pedagogiky a sociálních studií PdF UP
pořádá ve dnech **23. a 24. 3.**
mezinárodní konferenci

Akční pole sociální práce IV:

**Odlíšnost v sociální práci – Evropský rok boje
proti chudobě a sociálnímu vyloučení**

Bližší informace najdete
na www.upss.cz/akce-ustavu/konference/.

Divadlo Konvikt o. s.
ve spolupráci s Japonským jarem uvádí

koncert japonské zpěvačky Nao Higano

Ve středu **24. 3 v 19. 30 hodin**
Divadelní sál K3, 3. patro Uměleckého centra UP.

„Vesničané věří, že rájem na zemi jsou Kuba a Čína,“ říká Magdaléna Jochcová po návratu z Nepálu

Magdaléna Jochcová, studentka třetího ročníku Mezinárodních rozvojových studií na PřF UP, strávila tři měsíce na nepálském venkově, kde v rámci praxe vyučovala na tamějších školách angličtinu a zeměpis. „V časopise Koktejly jsem narazila na článek o sdružení Namasté Nepál, které se věnuje adopcím na dálku. Ozvala jsem se řediteli tohoto sdružení a ten mě odkázal na jejich partnerskou nepálskou organizaci DCWC-Nepal. S tou jsem se domluvila na možnosti dobrovolnické práce a vyrazila směr Káthmándú,“ přibližuje svou cestu do Nepálu Magdaléna Jochcová. Tu mohla absolvovat i díky grantu Mobility MŠMT a Vavruškovu stipendiu, které získala na výzkumný projekt své bakalářské práce o fungování adopce na dálku.

Magdaléna Jochcová (na snímku) pobývala v Nepálu v hinduistické, buddhistické i křesťanské rodině

Nepál je pro Čechy poměrně vzdálená a exotická země... Tušila jste, co na vás čeká?

Díky studiu mezinárodních rozvojových studií jsem měla celkem dobrý obrázek o tom, do čeho jdu. Samozřejmě, nemohla jsem se připravit úplně na vše, ale naštěstí jsem se s žádným větším problémem nesešla. Lidé jsou v základě všude stejní, i když mají trochu jinak poskládaný žebříček hodnot. Můžete od nich očekávat stejné pohnutky a vzorce chování. Ale máte pravdu, že v něčem to exotika byla – hlavně ve způsobu stravování, oblékání, v náboženském prožívání, ale i v tom, jak se život odehrává na ulici, jak všechno jinak voní...

Co vás v zemi nejvíce překvapilo, ať už v pozitivním či negativním slova smyslu?

V negativním smyslu to byl asi silný vliv maoismu na venkově. Panuje tam hodně nekritický přístup ke komunistické ideologii, který je asi daný nedostatečnou informovaností lidí o historických událostech s ní spojených. Teba mě překvapilo, když mi mladí maoisté tvrdili, že rájem na zemi jsou Kuba a Čína. Celkem rozpačitě se na mě dívali a nechťeli mi ani moc věřit, když jsem jim vyprávěla o naší špatné strádání a východoevropské zkušenosti. Zřejmě potřebují získat zkušenosti vlastní.

Pozitivně na mě naopak působila vzájemná blízkost lidí. I přes všechny kulturní, etnické, náboženské a kastovní rozdíly se Nepálci chovají jako jedna velká rodina. I úplně cizí lidé se k sobě měli na ulici velmi otevřeně a vzájemně se oslovovali bratře a sestro. Osobní prostor pro ně nemá až takový význam. Mají početné rodiny, v jednom domě spolu žije několik generací, takže jsou zvyklí vše sdílet.

Jaké jsou nepálské děti žáci?

Jako všude. Neposedné, zlobivé, ale i zvědavé a snaživé. Někteří jsou lepší, některým jde učení hůře. Bohužel ne všechny děti mají ke vzdělání přístup. Státní školy sice nejsou zpoplatněné, ale děti si musí samy kupovat učebnice, uniformu a musí platit za ročníkové zkoušky, což je občas velký problém, zvláště pokud má rodina kolem pěti dětí. Někteří děti žijí i několik

Mezi nevěšdní zážitky patřilo i koupání se slony v řece během výletu do rezervace

Fotografie z cesty Nepálem vystavuje Magdaléna Jochcová od 18. 3. v prvním patře Uměleckého centra UP. Výstava **Nepál - země úsměvů** uspořádaná jako součást programu olomoucké části festivalu dokumentárních filmů o lidských právech **Jeden svět** potrvá do 31. 3.

hodin chůze od nejbližší školy, a proto si rodiče hodně rozmyslí, jestli se jim vůbec vyplatí posílat dítě do školy.

Věděli vůbec, kde leží Česká republika? Jakou mají představu o okolním světě?

Málokdo o nějaké České republice věděl. Lidé, hlavně na vesnicích, mají hodně omezené znalosti o okolním světě. Úroveň výuky zeměpisu v tamních školách silně pokulhává, Afrika je pro ně neznámý pojem, Evropa tuší, o Americe ví. Studenti soukromých škol ve městech na tom budou lépe, ale stále platí, že pro ně je stěžejní znalost asijských zemí.

Co obsahovala vaše práce, respektive výzkum na univerzitě v Káthmándú?

V Nepálu jsem prováděla výzkum zaměřený na fungování projektu podpory dětí na dálku. Vesnické školy, na kterých jsem učila, jsou do tohoto projektu zapojeny, takže během pobytu jsem sbírala informace, prováděla sledování a rozhovory s lidmi, kterých se tento projekt nějak týká. Měla jsem jedinečnou možnost vidět fungování projektu přímo zevnitř. Profesoři z Kathmandu University mi pak pomáhali s analýzou dat, zpřístupnili mi univerzitní knihovnu a poskytli cenné rady. Byla to velice příjemná spolupráce.

Oslovila vás nepálská kultura?

Určitě. Nepálská kultura spojuje prvky všech kultur, které Nepál osidluje. Na první pohled může připomínat kulturu indickou, má ale v sobě něco jedinečného, co ji od ní odlišuje, a to je, myslím, právě ta směs všech možných etnik a náboženství. Nepálci jsou velice boha/bohůbajní, ale přitom i dost bujaří. Svátky slaví v pompézním stylu, kdy se ulicemi táhnou průvody lidí, obětují se zvířata, pije se, tančí se, hoduje se, litají rachejtle. Díky velké etnické rozmanitosti slaví mnoho svátků, takže je pořád co oslavovat.

Čtěla byste se někdy vrátit?

To určitě ano. Už jen proto, že tam mám kamarády. Ale taky kvůli projektům, které tam s přáteli chceme realizovat. Jedním z nich je projekt microfinancingu ve vesnici Kanikhola, který má přispívat ke komunitnímu rozvoji především skrze podporu drobného podnikání a je zaměřený na ženskou část populace, která má omezenější přístup ke vzdělání, přičemž generace dnes dospělých zeno neměla přístup ke vzdělání vůbec. V několika vesnicích tento projekt už pár let funguje a podle toho, co jsem viděla, velice úspěšně. Je tady vidět, že stačí dát lidem know-how a když mají chuť, umějí ho dobře využít.

Ptal se O. Martinek

Celý rozhovor si můžete přečíst na Žurnálu Online: www.zurnal.upol.cz/rubriky/studentstva-rubrika.

Financování vědy na vysokých školách

Poslední dobou se často používá hanlivý pojem „kafemlejek“ pro metodu, podle které byly v letošním roce poprvé rozděleny peníze na financování vědy a zvláště pak dofinancování výzkumných záměrů. Peníze ještě nedorazily na účet, ale již teď se ozývají hlasy, že systém není spravedlivý a pro příští rok je to třeba udělat „jinak, lépe a spravedlivěji“. Popravdě řečeno mě to nepřekvapuje, spíše jsem se divil tomu, že to letos prošlo, přestože většina týmů si na sebe „nevýdělal“. Je to asi proto, že si téměř nikdo dopředu nespočítal, co ho čeká, i když se to dalo předvídat – viz diskuse při volbě rektora www.upol.cz/nc/zpravy/aktuality/diskuse-k-volbam-rektora. O to zajímavější budou současné diskuse, protože nyní je každému jasné, že jde o dost peněz. Na PFF pouze projekty ornitologů a u nás na optice skončily s finančním přebytkem, ostatní budou muset své aktivity doplatit odjinud. Katedra optiky vygenerovala za pět let asi čtvrtinu vědeckého výkonu Přírodovědecké fakulty, která zase reprezentuje více než polovinu výkonu celé univerzity. Z toho je jasné, že na univerzitě budeme těžko hledat nezaopatřené pozorovatele, spíše to budou argumenty relativně „bohatých“, kteří budou hájit své pozice a armády „chudých“, kteří se budou domáhat větší solidarity. Jak bude patrné dále, uvozovky jsou více než na místě, protože ne všichni, co teď nemají peníze, jsou opravdu chudí.

Důvodů, proč některé kolektivy neprosperují, může být opravdu mnoho. V některých oborech nejsou publikace v impaktovaných časopisech příliš obvyklé, některý výzkum nemá tradici, není atraktivní z hlediska dalších projektů a neuplatní se zde synergie s jinými zdroji financování, a přesto všechno by byla škoda jej zrušit. Na druhé straně – někdo si řekl o příliš mnoho peněz na počátku a ty není schopen pokrýt výsledky a peníze mohly být prostě jen neúčelně promrhány.

Ožehavou otázkou jsou mzdové náklady, plat profesora může být 30 tisíc měsíčně a nebo taky 150 tisíc. Za tu cenu ale mohli být klidně najati čtyři výkonní a motivovaní pracovníci, jejichž práce by určité za několik let byla vidět. Některý výzkum je prostě příliš drahý na to, co produkuje. To všechno by měl vedoucí nebo řešitel projektu vzít v potaz a pokud to udělal špatně, měl by nést důsledky. A v tom je celý problém. V akademické sféře je necht ke kritickému hodnocení, které by se „mohlo“ někoho dotknout. V našich vnitřních hodnoceních jsme výborní, vynikající nebo světoví. Jenže ať si namlouváme cokoliv, jsme spíše menší univerzita na české scéně a provinční v evropském měřítku. To samozřejmě není porážecí postoj, se kterým bychom měli vystupovat na veřejnosti, protože česká univerzitní scéna se svými soukromými univerzitami je více než tristní. Spíše je to realistický odhad situace pro naši vnitřní politiku a podporovat a co utlumit. Ne všechno, co se na vysoké škole dělá, je věda.

A co z toho plyne pro financování například výzkumných záměrů? Prosperita je podmínka a závazek vůči akademické veřejnosti. Ne že na sebe projekt jen tak vydělá, univerzitní veřejnost by měla právem očekávat, že vložené prostředky výrazně zhodnotí. Pokud by totiž univerzita žádný záměr neměla, ministerstvo by jí za její výzkum zaplatilo přesně třikrát tolik. V modelovém příkladě – tým na naší univerzitě, který není zapojen v žádném výzkumném záměru a obdrží 1000 bodů, přinese pro univerzitu milion korun. Podobný tým na univerzitě, která žádný záměr nemá (např. UJEP), dostane za stejný výkon miliony tři. To je kompenzace za prostředky, které ministerstvo dalo na první univerzitu ve formě výzkumných záměrů. Hranice prosperity by proto neměla být daná nulovou hladinou, ale jistou kladnou hranicí. To by zaručilo, že budou vytvořeny prostředky pro rozjezd

nových projektů, stejně tak jako musí být některé projekty reorganizovány nebo ukončeny. Samozřejmě i dofinancování projektů by mělo být možné a přípustné, ale takový projekt by musel zcela odkrýt karty a přesvědčit, že si zaslouží podporu. Upřímně řečeno si myslím, že velké univerzitní projekty v tomto směru nemohou být příliš efektivní, zvláště pak pokud je jejich strategie založena na tom, že všichni důležití lidé jsou v projektu a že se všichni budou navzájem podporovat bez ohledu na cenu. . . Odtud také pochází mýtus, že nový systém financování brání spolupráci. Pokud jednotliví partneři nebudou schopni vytvořit výsledek samostatně a spojí se, budou mít užitek oba. Ve velkých „spolupracích“ založených spíš na politické dohodě to bude jinak, protože spoluautorství něco stojí a při nutnosti dofinancování velkých částek se vyjasní, kdo je vlastně autorem.

Nastavit správná a průhledná pravidla a přijmout odpovědnost za nepopulární rozhodnutí je opravdu problém financování vědy. Nejsem idealista a mám jistě zkušenosti s rozhodováním na podstatně nižší úrovni. Upřímně řečeno bych se zdráhal přispívat na solidární a rozvojový fond za současné situace, kdy pravidla jsou natolik volná, že na fakultě jsou profesoři, kteří zde nikdy nic neučili, za vědu se dá vydávat cokoliv a ani na oboru není shoda v tom, jaké standardy by měly platit při výchově studentů. Asi o tom všem budeme muset více veřejně mluvit. Metoda nazývaná „kafemlejek“ určitě není dokonalá a sám bych byl schopen na několika humorných příkladech ukázat, za co všechno si můžete nechat vyplatit peníze. Je to ale metoda, která poskytuje alespoň nějakou zpětnou vazbu, jak byly peníze na vědu použity. Na to bychom měli myslet v první řadě, až někdo bude navrhnout nový a „spravedlivý“ systém podpory vědy.

Prof. Z. Hradil, Katedra optiky PFF UP

Výnos z dražby stříbrného bludného kamene – příspěvek do centrálních prostředků UP

Inspirován událostmi posledních dní, komentuji otevřeně své pocity z pochybné pocty, která do mého života všla tak nečekaně, jako podzim do Krušnohoří (upravená citace z povídky S+G „Jak jsme vdávali sestru“). Jednoho krásného zimního dne (26. 2.) mi byl doručen dopis, který měl napsanou mou adresu úhledným písmem, leč lejitou rukou. Podobné obálky i s obsahem mám někde skladované a jejich obsah povětšinou sděluje výjimečnou teorii či fyzikální experiment, který lidstvu přináší úsporu energie „množením výkonu“ na základě obrovské páky a jedním dechem zavrhne energii získanou z jádra, či z podivně poskládaných magnetů vytváří perpetuum mobile – hypotetický stroj, který ke svému pohybu nepotřebuje žádný vnější zdroj energie. Po laxním roztržení obálky na mne však vykouklo, že jsem se stal pro letošní rok laureátem ceny „Stříbrného bludného kamene Sisyfa“. Tupě jsem na ten papír zíral a studoval podpis člověka, který je pro mne nejvyšší autoritou v oblasti fyzikální vědy, spolupracovníka mých kolegů ze SLO UP a PZL AV ČR v projektu Auger – Dr. Jiřího Grygara. Ten podpis jsem znal a mozek se začal probouzet z balastu obav o osud Katedry experimentální fyziky, rozpočtu Univerzity Palackého a dalších, do té doby pro mne prvořadých, sfér zájmu. Jako první se dostavilo probírání v paměti, kde se stala chyba, míšená s obavami o skvělou pověst katedry, fakulty, univerzity a v poslední řadě o mé chabé sebevědomí. Webové stránky Klubu skeptiků Sisyfy občas navštěvuji a bavím se nesmyslnými vynálezy a pavědeckými teoriemi. Vzpomínám si na vyprávění starších kolegů, z nichž mnozí jsou již ve fyzikálním nebi, kteří zmiňovali popírání teorie relativity nejmenovaným akademikem, rovněž i ministrem školství v letech 1969 až 1971, které bylo zveřejněno ve sborníku Acta Universitatis Palackianae a fyziky pečlivě uchovávalo se snadno dosažitelných policích, aby se ve stavu špatné nálady opět dostali do stavu psychické pohody a veselosti. A teď bych měl být předmětem posměchu já?

Obeslal jsem Výbor Klubu skeptiků zdvořilým dotazem a uvedl jsem předmět podezření (zavrhl jsem pohádky

o Pídimrázi Pidioniovi, který dělal vzdělaného průvodce Aničce ze 2. B) a trefil jsem se kupodivu hned napoprvé. Přestože se důvod nominace neshleduje, bylo mi potvrzeno, že jsem se zapletl s biorezonanční terapií.

V době, kdy jsem byl přesazen z akademické půdy Lékařské fakulty na akademickou půdu fakulty Přírodovědecké, jsem již jako vedoucí katedry v roce 2000 přijal na milost studentku oboru Aplikovaná fyzika Ivu Němcovou, která jako přístrojový fyzik chtěla přijít na kloub přístroji BICOM, který pomohl její matce vybědnout z vleklých potíží s imunitním systémem. Poučen z odmítavých postojů většiny seriózních lékařů k alternativní medicíně, která na ně působí jako červený hadr na býka, jsem studentce naznačil, že se pouští na tenký led, když chce právě toto téma řešit ve své diplomové práci. Jako člověk, který nějaký čas pracoval na lékařské biofyzice, jsem považoval za svou povinnost tuto práci vést i s rizikem, že se do žádných experimentů nemůžeme pouštět, navíc jsem ji nechtěl brát zájem, který ji k přístroji až magicky přitahoval. Nakonec, uvádí se, že na akademické půdě by měla platit svoboda bádání. Studentka, dnes již absolventka Mgr. Iva Němcová, tedy přístroj BICOM popsala z pohledu elektronické konstrukce, kompatibility s normami pro používání elektronických přístrojů a nevyhnula se ani rešerši literatury, která zahrnovala působení elektrických polí na ionty v elektrolytech živého organismu, kde snad mohlo být jádro terapeutického působení. Nebylo však v jejich možnostech testovat aplikační potenciál na reprezentativním vzorku lidí, byl jen na základě subjektivních pocitů. Citováno z nominace: V diplomové práci Ivy Němcové (155 s.) nalezneme soupis běžných fyzikálních a fyziologických principů (včetně několika méně známých nebo fantastických teorií), matematické vzorce, právní, zdravotnické a technické normy, ale to vše bez relevance k předpokládaným účinkům terapie na organismus. Práce byla v roce 2003 obhájena (tuším na dobrou) a můj zájem se zaměřil na další diplomanty.

Vše jsem si znovu vybavil před třemi týdny. Pod svým jménem, které jsem „vygoogloval“, jsem asi jako třetí odkaz našel stránky firmy Biomed cz, kde byla umístěna kompletní diplomová práce s uvedením autorky i mého jména se všemi tituly. Na první pohled z této stránky číselo, že má být tou nej kvalitnější „vědeckou“ studií, která má tuto biorezonanční a nutno znovu podotknout, alternativní léčebnou metodu, propagovat. Jak jsem se z následně překročné emailové komunikace s majitelem firmy dozvěděl, Mgr. Iva Němcová svou diplomovou práci poskytla, aniž by mne kontaktovala a ptala se na můj názor.

To se pak stalo předmětem nominace na „týmovou“ cenu (společně s firmou Biomed) „Stříbrný bludný kámen Sisyfa“ za rok 2009. Je zřejmé, že již nebylo kde brát další nominace, protože práce vznikla již v roce 2003. Ale Klubu Sisyfa rozumím. Bludy se množí a jejich boj proti nim je veden touto inteligentní formou. Svoje argumenty jsem uvedl, výběr z korespondence je na stránkách Sisyfa uveden jako součást informace o udělení ceny. Neprodlžen jsem informoval své nejbližší nadřízené, proděkana pro VaV, děkana i rektora. Cenu jsem osobně převzít nebyl. Věnoval jsem pondělní odpoledne přednášce z elektřiny a magnetismu pro studenty 1. ročníku. Pravděpodobně bych ani nejel, i kdybych měl volno, přestože mě k tomu děkan vybízel.

Nyní hledám, jak by se bludný kámen stal prospěšným. Zatím je horkým bramborem, který se štítim vzít do rukou. Je stále deponován u ctihodných skeptiků ve Strouhalově posluchárně na „matfyzu“. Jedna z možností je vydražit ho a přispět méně výkonným fakultám na jejich provoz, případně centrálním jednotkám, které letos přijdou cca o 10 % podpory z důvodu změn ve financování vysokého školství. Pokud by výtěžek byl zanedbatelný, plyne z celé kauzy cenější poučení. V souvislosti se zveřejňováním kvalifikačních prací důsledně dbát na jejich obsah i možné následky. Já si své pochybení musím zodpovědět sám před sebou nebo lépe, vyzpovídat se prostřednictvím Žurnálu UP.

Doc. R. Kubínek, Katedra experimentální fyziky PFF

Etické kodexy vysokých škol

Před dvanácti lety vyšel v brněnských Univerzitních novinách, 1998, č. 3, podnětný článek emeritního profesora a dřívějšího prorektora Masarykovy univerzity, Pavla Braveného, nazvaný *Nesamozřejmost morálky ve vědě. Autor přesně vystihl problém. Žel, mnoho se od té doby nezměnilo. Morálka ve vědě či ve výzkumu, vývoji a inovacích skutečně nebývá vždy samozřejmá. Svědčí o tom mnohé křiklavé, řešené i neřešené, případy akademické kriminality. Ať již tyto případy nastaly ze strany studentů nebo akademických pracovníků.*

Akademická morálka je podobně jako morálka ve výzkumu vůbec založena na několika ctnostech, které bývají ve slušné společnosti po celém světě obecně uznávány a ctěny. V evropském výzkumném prostoru tomu není jinak. Podstata těchto ctností spočívá v čestnosti, důvěryhodnosti a spolehlivosti, prospěšnosti a odpovědnosti vůči studentům i veřejnosti.

Správně můžeme namítnout, že v akademickém prostředí těžko nalezneme někoho, kdo by si dovolil něco z toho veřejně popírat nebo znevažovat. Přesto se ale setkáváme s případy zlehčování, nadřizování, zneužívání a s podobnými negativními jevy. Začasto za nimi stojí jen naše vlastní sobectví, osobní zájem na vědeckém prosazení, byť by se jednalo o duplikovaný výzkum již jinde provedený, či to, čemu říkáme falešná kolegiálnita. „Akademik akademika podrží“ tak jako kdysi „soudruh podržel soudruha“. Vzpomeňme dnes veřejně známý případ z Univerzity Karlovy z roku 1982. Učitel, který nesměl učit a byl politicky odstrčen do knihovny, interně poukázal na plagiat diplomové práce, který objevil. Dočkal se však důrazné reakce: z jakých politických pohnutek špiní jméno angažovaného soudruha? Záměrně poukazují na záporné jevy z akademického podsvětí, protože je nutné tyto jevy pojmenovat.

Roku 2000 přijalo předsednictvo Grantové agentury České republiky, na základě zahraničních vzorů, doporučení o správné vědecké praxi. Po roce 2005 začaly české vysoké školy houfněji přijímat institucionální etické kodexy akademických pracovníků. Stalo se tak ale až po politickém podnětu vznejšku. Impulsem totiž bylo usnesení vlády o Etickém rámci výzkumu (č. 1005) z roku 2005. Tento etický rámec lze mít za národní etický kodex výzkumu. Roku 2006 česká vláda přistoupila k Doporučení Komise ES o Evropské chartě pro výzkumné pracovníky a o Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků z předešlého roku, které má význam v celém Evropském hospodářském prostoru. Ve stejném roce akademický sněm Akademie věd České republiky přijal Etický kodex výzkumných pracovníků v Akademii věd České republiky. Ve vysokoškolském prostředí poté následoval Vzorový etický kodex pro akademické pracovníky vysokých škol, schválený sněmem Rady vysokých škol v roce 2007. Některé vysoké školy se poohlédly i ve vyspělém zahraničí.

Kupříkladu na Univerzitě Palackého platí Etický kodex akademických a odborných pracovníků Univerzity Palackého v Olomouci, stanovený univerzitní vědeckou radou v roce

2008. Západočeská univerzita v Plzni zase v roce 2007 převzala vzorový etický kodex pramenící z Rady vysokých škol.

Po obsahové a technické stránce by etické kodexy měly klást důraz na generální klausule vystižené základními zásadami. Kasuistický výčet jednotlivých špatností a nečestností by měl být jen příkladný stat, aby nesvazoval ruce, ale zároveň, aby výchovně a preventivně upozornil na nežádoucí určitých skutků, které se vyskytují nejčastěji.

Etické kodexy vystihují morální řád akademického povolání. Zároveň jsou součástí vědní a školské politiky. Navzájem se však od sebe kodexy v praxi liší svým právním významem. Setkat se totiž můžeme s různými právními přístupy. Někdy je etický kodex obsahem statutu vysoké školy, jako je tomu v případě Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, což je právně nejvýznamnější, protože statut je ze zákona závazný pro studenty i akademické pracovníky.

Druhá skupina případů je založena na pouze morální závaznosti etických kodexů, která by ale měla být pracovněprávně promítnuta do požadavků vysoké školy na řádný výkon akademické práce, projevových vůči všem akademickým pracovníkům ve smyslu zákoníku práce. K takovému výslovnému pracovněprávnímu promítnutí etických pravidel došlo např. na Univerzitě Palackého v Olomouci a na Masarykově univerzitě v Brně. Oproti tomu například v Akademii múzických umění v Praze nebo na Západočeské univerzitě v Plzni nedošlo k tomuto výslovnému pracovněprávnímu provedení, anebo alespoň není veřejně známo, že by k tomu došlo. I zde je však možno z nečestného chování, vystiženého etickým kodexem, právně dovozovat ohrožení dobrého jména vysoké školy, a tím i porušení povinnosti vyplývající z právních předpisů vztahujících se k zaměstnancem vykonávané práci. K ohrožení dobrého jména by došlo na úkor vysoké školy coby zaměstnavatele.

Třetí skupinu tvoří ty vysoké školy, které nedbaly politického doporučení a žádné institucionální etické kodexy nepřijaly, ani se neztotožnily s některými vzorovými pravidly a mravně pokleslé akademické případy řeší, jak se dá. Právně nejsilnější varianta, kdy etická pravidla jsou součástí statutu vysoké školy, je právně vhodná proto, že zohledňuje právně rovné zacházení se všemi členy akademické obce. Statut totiž platí jak pro studenty, tak pro akademiky. Stanovení dílčích zvláštností pro některou z obou skupin akademické obce je přitom možné. Podobně je tomu u některých oborových specifik, např. než patří kupříkladu otázky bioetiky.

K posuzování dodržení etických pravidel v konkrétních podezřelých případech bývají povolávány etické komise. Tato tělesa působí buď stále, anebo ad hoc. Přibírání etických komisí k řešení podezřelých případů by ale nemělo být pravidlem, protože na prvním místě by měl být průhledně a právně rovně uplatňován vnitřní kontrolní mechanismus na běžné řídicí úrovni se všemi pracovněprávními následky z toho vyplývajícími. Vyvíjení činnosti dalšího tělesa totiž znamená pro samu vysokou školu jistou zátěž. Vhodné je, aby členové etických komisí byli nezávislí na vysoké škole a jejich zájmech.

Nález etických komisí by měl obsahovat výrok o morální vině akademického pracovníka za vědecký delikt a výrok o morálním trestu za něj, spočívajícím ve veřejném morálním odsudku činu. Od vyústění nálezu ve veřejný odsudek lze upustit, bylo-li by nezveřejnění nálezu v konkrétní věci ospravedlnitelné i se zřetelem na zájem obětí. Oběti přitom může být i sama vysoká škola, která mohla být uvedena v omyl o řádnosti akademické práce nebo odevzdaného výsledku. Úkolem etických grémií není provádět právní kvalifikaci skutku.

Sám vědecký delikt, kupříkladu plagiátorství nebo bezprávné zvýhodňování, ovšem bývá souběžně spojen též s možným právním následkem v oblasti práva autorského, průmyslového, soutěžního, akademického a samozřejmě pracovního. Následkem zaviněného spáchání morálního deliktu bývá ztráta vědecké bezúhonnosti akademického pracovníka, a to i bez ohledu na eventuální právní odpovědnost. Vědecká bezúhonnost (scientific integrity) je osobní stav akademického pracovníka, jehož bychom si měli všichni hledět. Na zachování vědecké bezúhonnosti má vysoká škola bezpodmínečně trvat jako na podstatném požadavku na řádný výkon akademické práce, chce-li si sama udržet dobré jméno ve slušné společnosti. Nesplňování morálního požadavku vědecké bezúhonnosti akademického pracovníka se proto stává výpovědním důvodem ze strany vysoké školy podle zákoníku práce. Po žádné vysoké škole nelze spravedlivě chtít, aby dále zaměstnávala akademického pracovníka, který si svou vinou přivodil podstatnou újmu při výkonu práce. Zvláště tehdy, chybí-li jakákoli stopa účinné lítosti nebo naprawy narušených poměrů. Nemluvě o reálném ohrožení dobrého jména vysoké školy tím, že akademický pracovník se dopustil morálně deliktivního chování právě při výkonu práce pro vysokou školu. Takřikajíc pod její „hlavičkou“ a na její náklady. Tím ovšem akademický pracovník uvrhl samu vysokou školu do špatného světla v očích nejen veřejnosti, ale též konkurence na přeshraničním nebo dokonce globálním trhu vzdělávacích a výzkumných služeb.

V nedávné době přijímání institucionálních etických kodexů jsme se na českých vysokých školách a výzkumných institucích mohli setkávat s občasnou námitkou, že etické kodexy jsou zbytečné. Ideálně vzato tomu tak skutečně je. Nač sepsávat a stanovovat něco, co je každému samozřejmé! Škoda práce a papíru. Jenomže, morálka ve vědě není až tak samozřejmá, jak by se mohlo ideálně zdát. Každý ví, že se nesmí krást. A přesto máme trestní zákoník! Etické kodexy svou artikulací slouží jako formalizovaný podklad pro snadnější a přezkoumatelnější posouzení nastalého skutku. Vedle toho mají etické kodexy nepřehlédnutelný význam morálně výchovný a preventivní. Žádný plagiátor, byť by byl otitulaným akademikem či funkcionářem, již nemůže vážně tvrdit, že jeho skutek snad nemá deliktivní povahu. Zároveň může každý předvídat, co asi nastane, spáchá-li delikt, přičemž hrozba odhalení je ve společnosti síti a elektronických komunikací velká. Žel, někdy míváme více pochopení pro akademické delikty, namísto ochrany jejich obětí. Zapomínáme, že kde je pachatel, tam je též oběť.

Jinými slovy řečeno, morálním účelem etických kodexů je oddělení zrna od plev. Položení důrazu na správné a dobré chování tím, že kodexy pojmenovávají některé lidské špatnosti. Pokud bychom si snad sami nebyli jisti, je to dobré a co špatné, platí jednoduché vodítko. Špatné je to, co z životě činím jinému bezdůvodně na újmu. Tu přitom mohu způsobit i tak, že sám sebe či někoho jiného bezprávně zvýhodním oproti ostatním.

Jako všude, tak i v našich případech se lze setkat se zneužitím. Etické posudky někdy slouží až k zametení věci pod koberec ve snaze například o její zlehčení či ve snaze o „odsunutí“ deliktu „jen“ do sféry morálky mimo hrozící pracovněprávní postih. Málodky se ale přitom kdokoli zeptá obětí, jak se ona sama cítí, když si její tvůrčí práci, dovednost, vynaložené úsilí a dosažené výsledky přivlastnil někdo, kdo se zřejmě minul povoláním.

Navzdory určitým rozpakům proto nezbývá, nežli formulaci etických pravidel kodifikovanou cestou etických kodexů vysokých škol uvítat a podpořit, – a hlavně obecně sdílená pravidla prakticky uplatňovat. Prof. I. Telec, PF UP

Akademický senát začal jednat

Dokončení ze str.1

výsledky v daných oblastech, neboť v daném období ještě neexistovala. V diskusi pak bylo také zmíněno, že by finance z této kapitoly mohly být rozděleny z části podle zásluhovosti a z části podle počtu studentů.

Složitější rozhodování v přijetí letošní metodiky rozdělení financí v rámci UP činí také celkový tříprocentní propad financí oproti roku 2009, které Univerzita Palackého obdržela ze státního rozpočtu (v ukazateli A+B1 propad 10 %). Problém způsobují dále finanční závazky univerzity, jež aktuálně vyplývají z evropského operačního programu Věda a výzkum pro inovace.

Jedna shoda napříč univerzitním spektrem je však dnes již jasná. Týká se právě potřeby shromažďovat finanční prostředky pro potřeby VaVpl. V rámci dělení financí uvnitř UP by mělo být na VaVpl poskytováno 21,6 % financí z ukazatele B3 a 21,6 % z ukazatele B2. Suma těchto financí, vylučně vázaných na VaVpl, by se nepravě měla objevit v centrální rezervě UP.

M. Hronová

